

Remissversion 31 augusti 2008

Svenska Jägareförbundets Handlingsplan för JÄRV

Giltighetstid

Planen skall revideras senast under 2012.

SAMMANFATTNING

Järven är en del av den svenska faunan. Genom en aktiv förvaltning skall säkerställas att järvstammens fortsatta utveckling sker under kontrollerade former. Förbundet skall verka för att

- Summan av de regionala målen skall utgöra det nationella målet. Omfattningen av skador på rennäringen och andra konflikter skall vara vägledande för lämpliga toleransnivåer.
- lagstiftningen ändras för att underlätta licens- och skydds jakt och att besluten tas på regional nivå.
- järvstammen får en jämnare spridning inom renskötselområdet.

1. BAKGRUND

Kort historik

Under 1800-talet hade järven förmodligen en liknande utbredning som i dag, dvs. främst i renskötselområdets fjäll- och skogstrakter. I Norrbotten förekom järv ända ner mot kusten, även om de flesta järvarna även då levde i fjäll och fjällnära skog. Enligt fångststatistik från 1827–1934 förekom små järvbestånd i Värmlands och Dalarnas skogstrakter. Från mitten av 1800-talet finns inga uppgifter om järvförekomst i Värmland och Dalarna, och från början av 1900-talet inte heller från det område som nu utgör Västernorrlands län. Järvstammen fortsatte att minska ända fram till att arten fredades år 1969. Under 1960-talet uppskattades antalet järvar i Sverige till 100 eller färre, även om det finns en relativt stor osäkerhet om antalet. Efter fridlysningen har skydds jakt beviljats i liten omfattning.

Nationellt mål enligt Riksdagens beslut 20xx om sammanhållen rovdjurspolitik

Etappmål 90 föryngringar, vilket motsvarar ca 570 individer. Etappmålet anges som ett delmål mot en nivå där artens fortsatta existens i Sverige kan anses långsiktigt säkrad. När målet uppnåtts görs en ny bedömning om mål för arten. Vad gäller järvens utbredning är målet att arten skall sprida sig jämnare inom sitt naturliga utbredningsområde.

Utbredning och status

Järvens utbredning norra halvklotet omfattar nordliga barrskogs- och tundraområden. Världspopulationen bedöms till 50 000 järvar.

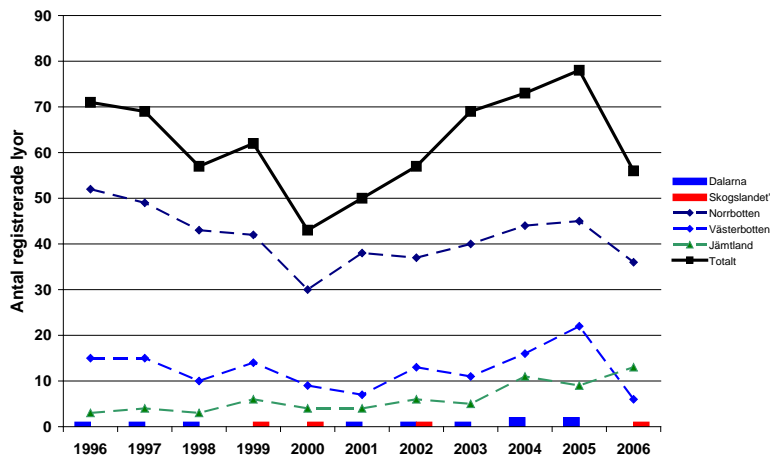
I Sverige förekommer järv huvudsakligen inom renskötselområdet i fjällen och de fjällnära skogarna, från Treriksröset till nordvästra Dalarna. Tätheten varierar lokalt inom länen, men generellt blir populationen glesare från norr till söder. Stora delar av järvbeståndet finns i Norrbotten och antalet järvföryngringar i Sverige är starkt påverkat av utvecklingen där. Sedan 1996 har 53–76 % av de årliga föryngringarna registrerats i Norrbotten.

Det genomsnittliga antalet föryngringar under perioden 2004-2007 har varit 71 föryngringar, motsvarande 390-510 järvar. Utanför renskötselområdet förekommer järv i ett litet bestånd i

skogslandet på gränsen mellan Gävleborgs och Västernorrlands län. Enstaka skogslevande djur finns också i Dalarna.

I Finland finns omkring 130 järvar. Dessa förekommer i tre områden: nordligaste Lappland, ca 70 individer, östra delarna av mellersta Finland, ca 45 individer, och västra delarna av mellersta Finland, 10–15 individer. Den järvstam som finns i skogslandet är ett resultat av flyttning av järvar från renskötselområdet.

I Norge förekommer järv i fjällkedjan från Finnmark till Nord- Trøndelag och utbredningen här hänger samman med järvens huvudsakliga utbredning i Sverige. Därtill finns i sydvästra Norge ett delbestånd med omkring 100 individer år 2006. Baserat på inventeringar 2004–2006 uppskattas det totala antalet järvar i Norge till ca 350.

Problem och konflikter

Järven orsakar främst skador för rennäringen. Järven är en medelmåttig renjägare men när förhållandena är gynnsamma, t ex när skaren bär järven men inte renen, kan en järv döda flera renar på en gång och lägga upp förråd. Kalvpredation på våren förekommer också. Rovdjursskadorna resulterar förutom i direkta förluster av slaktvärde, i förluster i avelsvärde samt minskade möjligheter att effektivisera rennäringen. Skadorna riskerar också orsaka en konflikt mellan rennäring och beslutande myndigheter beträffande behovet av skydds jakt. Dessutom anser många renägare att de inte får full ersättning för förlusterna. Enstaka järvar kan också specialisera på att vittja ripsnaror och på så sätt kraftigt minska möjligheterna för ripsnarning lokalt. Totalt sett skapar järven dock få konflikter med jägarnas intressen.

2. MÅLSÄTTNING

Målsättning för populationsutveckling och utbredning

Järvstammen är en del av faunan i Sverige. Enligt Svenska Jägareförbundet skall gynnsam bevarandestatus fastställas via sårbarhetsanalyser, mindre än 10 % risk för utdöende på 100 år, vara vägledande för miniminivån för det nationella målet för en art. Därutöver skall samhället avgöra från art till art hur stor ambitionen därutöver skall vara, utifrån ett konfliktperspektiv. Summan av de regionala målen skall utgöra det nationella målet. Förbundet delar därmed EU kommissionens inställning att det inte finns ett självändamål i att maximera antalet rovdjur i ett land, kommunikation mellan populationer är långt mycket viktigare.

Järvens långsiktiga överlevnad skall tryggas samtidigt som möjligheterna att bedriva en ordnad renskötsel garanteras. **I dagsläget finns inga nya sårbarhetsanalyser, men förbundets bedömning är att dagens stam har mindre än 10 % risk för utdöende på 100 år.** En konsekvensutredning bör göras avseende påverkan främst på renskötseln, både på regional och nationell nivå. Förvaltningsplaner innehållande toleransnivåer som översätts i övre beståndsmål, bör tas fram. Dessa skall vara vägledande för beslut om skydds och licensjakt. Skydds jakt inom områden med koncentrationer av järv, samt på enstaka skadegörande individer, ska kunna tillämpas innan det nationella etappmålet uppnåtts.

En jämnare spridning inom renskötselområdet samt etablering i skogslandet utanför renskötselområdets åretruntmarker bör eftersträvas, i syfte att garantera det genetiska utbytet med främst Finland och för att minska skadorna för enskilda renägare och samebyar.

Ersättningsnivåerna för skador på tamdjur bör ge full kompensation för både djurens värde och orsakat merarbete för ägaren i samband med angrepp.

3. ÅTGÄRDSPROGRAM

- **Regional förvaltning**

Förbundet skall driva frågan vidare om att alla stora rovdjur skall förvaltas på regional nivå samt att de sammanlagda regionala målen skall utgöra det nationella målet.

- **Förändrad lagstiftning**

Förbundet skall verka för att den tidsbegränsade rätten att försvara sina tamdjur även utanför inhägnat område permanentas. Dessutom skall rätten att ingripa vid rovdjursangrepp inte bara omfatta djurets ägare eller vårdare.

- **Beståndsuppskattning och forskning samt dokumentation av problem och konflikter**

Forskningen runt järven som art och dess påverkan främst på renskötseln måste förbättras liksom en vidareutveckling av metodiken för beståndsovervakning som tillsammans är viktiga medel i syfte att erhålla bra underlag för förvaltningsåtgärder. Inom renskötselområdet bör länsstyrelserna och samebyarna ha huvudansvaret för en årlig registrering av järvlyor och utanför detta område har Länsstyrelserna ansvaret för att samordna beståndsovervakningen. Jägareförbundets storskaliga rovdjursinventeringar samt dokumentation av spår och observationer gjorda av förbundets rovdjursspårare kan bidra till att öka kunskapen om järvförekomsten i skogslandet. Sådana insatser har särskilt stor betydelse utanför renskötselområdets åretruntmarker. Förbundets inventeringsverksamhet skall ske i nära samarbete såväl med respektive länsstyrelse, som med Viltskadecenter och andra intresseorganisationer.

- **Jakt**

Jägareförbundet skall verka för att licens- och skyddsjakten avser vuxna djur och för att traditionella jaktmetoder tillämpas. Avlivning av ynglande honor med ungar bör undvikas.

- **Illegal jakt**

Liksom i fråga om övriga viltarter skall Jägareförbundet på alla nivåer i organisationen arbeta för en sådan förändring. Attityden mot illegal jakt eller annat olagligt dödande av järv måste ändras.

Utöver sedvanlig bevakning inom järvens utbredningsområde finns behov av särskilda insatser t.ex. bevakning av järvlyor i särskilt känsliga områden.

Under perioden 1999–2006 dokumenterades i genomsnitt 46 föryngringar årligen i Norge och 61 i Sverige samtidigt som stammarnas utveckling var likartad i båda länderna. Under perioden 1999–2005 dödades 258 järvar legalt i Norge medan tio järvar tagits bort legalt i Sverige under samma period. Efter denna period registrerades år 2006 för första gången fler föryngringar i Norge än i Sverige. Det tyder på att den illegala jakten i Sverige är lika stor som den legala i Norge. I Norge bedöms den illegala jakten ha upphört.

- **Skadeförebyggande åtgärder**

- **Ökat medinflytande**

Svenska Jägareförbundet och länsjaktvårdsföreningarna skall verka för att jägarna och särskilt renägarna och övrig lokalbefolkning får ökat medinflytande och medansvar för förvaltningen av järvstammen på regional nivå.

- **Samverkan, utbildning och information**

Jägareförbundet och länsjaktvårdsföreningarnas samverkan med länsstyrelser, kommuner, rennäringen och andra berörda intressen i länens viltvårdsnämnder och rovdjursgrupper skall fortsätta och utvecklas. Samverkan om förvaltningen av järvstammen bör i ökad utsträckning ske också med norska och finska myndigheter och intresseorganisationer.

- **Aktiv opinionsbildning**

På bred front skall Svenska Jägareförbundet på alla nivåer i förbundet bedriva en aktiv opinionsbildning i syfte att vinna gehör för målsättningen i handlingsplanen. Ett viktigt led i arbetet är att verka för att jägarna och övrig lokalbefolkning får ökat medinflytande och ansvar för förvaltningen av järvstammen.

- **Handlingsplanen i organisationen**

Den beslutade inriktningen måste omfatta hela landet såväl områden med höga koncentrationer av rovdjur som de områden som ännu inte har fullt så stora rovdjurstammar. Bara genom att vi alla, såväl förtroendevalda, medlemmar och tjänstemän, på alla nivåer arbetar mot samma målsättning kan vi nå framgång i vår strävan att få en bättre rovdjurspolitik som kan tolereras av huvuddelen av alla jägare.